

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

שיחות מוסר והדרכה בפרשת השבוע
מיוסדות על שיעוריו, ספריו, וכתבי תלמידיו

פרשת קרח

מהדורת כנסת ישראל

לזכות רפואה שלימה

חיה מלכה בת בת-שבע

בתוך שאר חולי ישראל

פרנס השבוע

אנו זקוקים לתרומות כדי לעמוד בביקוש הרב
נא לתרום בעין יפה

להנצחות ובירורים: 076-599-4020

לזכות מרדכי וטובה ארמן

ולעילוי נשמת

אלעזר מנחם בן אברהם שמואל
אלטע דבורה בת אשר

חיים שלמה בן דוב בער
גיטל בת מנחם מנדל

ניתן להשיג את החוברת בחינם:

058-324-5544 גבעה A	עזרת תורה..... ספרים ווינקעל	יְרוּשָׁלַיִם
052-760-2289 גבעה B	עלי הכהן 15	ארזי הבירה..... 053-318-4381
<u>ערים אחרות</u>	צומת בר אילן..... ספרי אור החיים	ביה"כ הר צבי..... 052-763-2150
054-840-2444 אלעד	בר אילן 4	בית וגן..... 054-841-9231
052-716-9528 אופקים	קריית משה..... 052-266-9937	גאולה זכרון משה..... 054-841-7272
08-864-6516 אשדוד	רוממה-המ"ג..... 02-650-2327	גבעה צרפתית..... 022-625-0612
03-570-3134 בני ברק	רחביה..... ביכ"נ הגר"א	גבעת שאול..... 058-325-5458
054-851-9014 ברנפולד	רמות..... 02-586-0088	גני גאולה..... 058-321-9933
058-322-0251 גבעת זאב	רמת אשכול..... 058-718-5065	הר נוף.....
02-534-2467 טלזסטון	רמת שלמה..... 050-412-7721	ישיבת מיר..... 054-851-9014
052-447-4126 מודיעין	<u>בית שמש</u>	נוה יעקב..... 052-766-5331
08-974-3086 קריית ספר	רמב"ש א'..... 052-232-1750	סורוצקין..... שער הספר
052-760-6491 רכסים	רמב"ש ג'..... 052-767-4151	סורוצקין 31.....
055-674-8959 תל אביב	רמב"ש ג'..... 054-842-7664	סנהדריה..... 02-536-2280
	רמת אברהם..... 052-710-9132	סנהדריה המורחבת..... 054-859-3064
	<u>ביתר עילית</u>	עזרת תורה..... 058-328-5464

לברורים והנצחות : 076-599-4020

או לקבלת החוברת במייל: ey@torasavigdor.org

צריכים את עזרתכם! נא לתרום בעין יפה!

תרומות חודשיות מומלצות: 10 ש"ח, 20 ש"ח, 50 ש"ח, 100 ש"ח

הנצחת מדור שו"ת - 200 ש"ח

הנצחת חצי פרשה - 500 ש"ח

פרנס השבוע (יותר מאלפיים חוברות!) - 1000 ש"ח

להוספת חוברות באזורכם, נא להוסיף בקשה ולציין אזור המבוקש

ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס

או בנדרים פון: 03-763-0585

קרן מס' 2985

OR AT [TORASAVIGDOR.ORG/DONATE](https://torasavigdor.org/donate) (SPECIFY "TOWARDS HEBREW EDITION")

חוברת מס' 90

הדפסה - "בית הדפוס" 1155-210-077

תורת אביגדור

פרשת קרח

על שלחנם של אחרים

אנשיו של קרח

כאשר קרח התייצב במחלוקתו הקטלנית אל מול משה רבינו, הוא לא הגיע לבדו, "וַיִּקַּח קֶרַח... וְדָתָן וְאַבִּיחֵם... וְאֹנָן בֶּן פֶּלֶת... וַיִּקְמוּ מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁי מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאֹתָיִם" (במדבר טז, א-ב). משמעות הדבר, שקרח הצליח לכנס סביבו מספר לא מבוטל של אנשים שהיו מוכנים להתעמת עם משה רבינו ולערער על מנהיגותו. לא היו אלה אנשים קטנים, כאלו שאפשר לשכנעם בקלות למרוד במנהיגם על ידי דמגוגיה זולה. הם היו "נְשִׂאֵי עֵדָה" - אנשים שהיו מנושאים ומרוממים מעל שאר העם, "אֲנָשֵׁי שֵׁם" - אנשים שהתייחדו בשמם הטוב. ובכל זאת, אנשים חשובים אלו שוכנעו על ידי קרח להצטרף אליו במרד שלו; ובסופו של דבר הם הצטרפו אליו גם לגיהנם, והלכו לאיבוד יחד עם קרח.

יש כאן שאלה גדולה - מה ראו מאתיים וחמישים איש אלו להצטרף לקרח? הרי מדובר כאן על האנשים החכמים ביותר, שבדאי ידעו שאין להם מה להרוויח בהצטרפותם לקריאת-תיגר זו על משה, שנבחר על ידי הקב"ה להנהיג את עם ישראל. זו שאלה גדולה: כיצד שוכנעו אנשים כה גדולים להצטרף לקרב שההפסד בו ידוע מראש?

לבלוע את הפתיון

הדברים יתבהרו לנו ע"פ דברי הגמרא בסנהדרין (נב, א), אשר מבארת לנו פסוק סתום ובלתי מובן בספר תהילים, וז"ל הגמרא: "אמר ריש לקיש מאי דכתיב (תהילים לה, טז) 'בְּחִנְפִי לַעֲגִי מַעוֹג חָרָק עָלַי שְׂנִימוֹ', בשביל חנופה שהחניפו לקרח על עסקי לגימה חרק עליהן שר של גיהנם שני" [ופירש רש"י: "בחנפי לעגי מעוג - בשביל חנופה של לגימות מעוג שהאכילם והשקם קרח לעדתו ונתחברו עמו חרק עלי וגו', מעוג לשון דבר הנאכל כדכתיב (מלכים א' יז) באלמנה הצרפית שאמרה לאליהו חי ה' אלקיך אם יש לי מעוג"].

קרח היה עורך סעודות ומסיבות עבור חבריו ושכניו; הוא היה איש עשיר, והוא מצא הזדמנויות לעשות חגיגות. כל מיני מסיבות - גם סעודות מצוה - והוא היה מזמין אנשים להסב על שלחנו. ובסעודות אלו, בעוד אורחיו יושבים ליד שלחנו, אוכלים שותים ונהנים, קרח המארח היה מעלה נושא לשיחה, הוא היה מתחיל לשוחח אודות אדם מסוים שלא מצא חן בעיניו - משה בן עמרם.

לא היתה שום סיבה שלא לאהוב את משה רבינו. הוא היה אדם חביב מאוד - מה יש לא לאהוב במשה? אבל לקרח היו את סיבותיו שלו, וכדי לשכנע את אורחיו בדעותיו, הוא דאג להעלות את הנושא בזמן שהם אכלו ממעדניו ושתו את יינו. כאשר הם ישבו ליד שלחנו ואכלו, הוא היה אומר איזו אימרה ששמה ללעג את מי שהוא ראה בו את אויבו המושבע - משה רבינו.

הנהגתו של אורח נעים

אם אתה מתארח אצל מאן דהו לסעודת שבת, ובעל הבית אומר איזה דבר תורה בשלחן השבת, אין לך ברירה אלא להתפעל מ"דברי החכמה" שלו, ולא משנה כמה חכמה חסרה בהם. אתה אוכל את החלה שלו ואת הצ'ולנט שלו, אז אתה חייב לשבח את הווארט שהוא אמר. אם היית שומע את אותו הווארט ממישהו אחר, לא היית מתלהב כל כך.

אולי היית מגיב, "זה לא הפשט", או "מנין לך שכך?", אבל ליד השלחן של המארח שלך זה ווארט טוב, אפילו טוב מאוד.

ומה אתה עושה כשהמארח שלך מספר בדיחה? בוודאי שאתה צוחק! אם בעל הבית מספר בדיחה, כל האורחים צריכים לצחוק, בלי קשר לשאלה עד כמה היא באמת מצחיקה. האין זה כך? כאשר אתה יושב ליד שלחנו של מישור ואוכל על חשבוננו - אתה שבוי בידיו. האמת היא, שמבחינה מסוימת כך צריכים אורחים להתנהג. עליהם להפגין הערכה מסוימת כלפי בעל הבית. אין זה ממידת דרך ארץ שהאורח יאמר לבעל הבית: "הסברא שלך עקומה!" האם אתה חושב לריב עם המארח שלך על יד השולחן? אתה אורח, וכל מה שיעשה בעל הבית אמור למצוא חן בעיניך.

אינך יכול להביע את דעתך האמיתית. אתה יושב ושותה את הוויסקי המשובח שהוא הגיש לך, ובעל כרחך אתה צריך להנהן כנגד כל רעיון או דעה שייביע בעל הבית. הווארטים, הדעות, הבדיחות וכל השאר, הנם "עסקת חבילה" יחד עם הוויסקי.

עוגת לשון הרע

אולם, מצב זה עלול להוליד בעיה. מה יקרה אם בעל הבית מתחיל לגלוש ללשון הרע? דבר זה עלול לקרות - אתה מתארח אצל אדם שלפנתה מתחיל למתוח ביקורת על ציבור כזה או אחר, על מנהיגיו ורבניו, וכעת אתה נמצא בין הפטיש לסדן.

האיש הזה מאכיל אותך כעת לשון הרע, מבלי שתהיה לך היכולת להימלט מפניו. אתה שבוי בידיו! עליך לשמור על פיך סגור וחתום, ולהיזהר שלא להסכים עמו אף במילה אחת. הסט את מבטך ממנו, כי כאשר אתה מביט בפניו בעודו מבזה גדול כזה או אחר, הרי זה כאילו אתה מעודד אותו: "כן, כן, תמשיך!" האמת היא, שאפילו אם תשב בשקט, הרי שבזה אתה מעודד אותו, כי אם לא היה לו קהל מאזינים, הוא לא היה מדבר.

אולם המכשול כאן אינו רק מצד זה שאתה מעודד אותו בשתיקתך. מכיון שאתה אורח שלו, דבריו מתחילים להתיישב על ליבך, וכך, "לעגי המעוג" שלו גורמות לך להחניף לו, והרעיונות שלו מתחילים לחלחל אל מוחך.

ולכן, אם יש לך אפשרות להישמט מהשלחן בטענה כזו או אחרת עד שיגיע זמן ברכת המזון - זהו הפתרון הטוב ביותר. אם יש צורך, אתה יכול לומר פתאום, "אוי ויי! נזכרתי שבטעות השארתי בביתי ברז פתוח. אני חייב לרוץ הביתה לפני שכל הדירה מתמלאת במים!" ואז רוץ הביתה ו**תשכח לחזור!** זהו מקרה חירום!

ואל תחשוב שלהימלט החוצה זהו מעשה "קיצוני". אם אין לך יישוב הדעת לחשוב על פתרון מוצלח יותר - פשוט תקום ותברח! אז הוא יגיד שאתה משוגע, ולא יזמין אותם יותר לעולם - אבל הצלת את חייך. "מוטב לי להקרא שוקה כל ימי, ולא לעשות שקעה אחת קשע לפני המקום" (עדות ה, ו).

שינוי החדות של הגיהנם

וכך, מספרת לנו הגמרא, שכנע קרח את האורחים שלו בדעותיו. כך הם הגיעו יחד עמו לגיהנם! כאשר פער קרח את פיו לדבר נגד משה, הם ישבו ליד שולחנו ושתקו. חלקם אפילו הנהנו בראשם כאות הסכמה לדבריו - ככה זה כשאתה אורח. מה עוד הם היו יכולים לעשות? אורח אינו יכול לנהוג בגסות רוח כלפי מארחו. "בחנפני" - הם החניפו למארחם, "לעגי" - אז הם גם לעגו למי שהוא חפץ שילעגו לו, "מעוג" - משום שהם אכלו את העוגות שלו, את המאכלים שהגיש. יש מידה מסוימת של חנופה שהאורח משלם למארחו, וזה מה שקרה לאורחיו של קרח - הוא השתמש בשלחן שלו כדי לדכא את דעותיהם של אנשים אלו ולשכנע אותם לעבור לצדו במחלוקתו כנגד משה ואהרן.

באותו רגע, שרו של גיהנם חרק את שיניו בכעס כנגדם, והכריז: "הרי אתם שלי!" הם נבלעו באדמה יחד עם קרח, בגלל העוגות שאכלו יחד עמו. למדנו מזה, שכאשר אוכלים על שלחנם של אחרים, צריכים אנו להיזהר לבל נילכד ברשתם. כאשר אדם אוכל, זהו הזמן בו הוא נתון לשכנוע, וכך אומרת הגמרא במסכת חולין (ד, ב), שהסתה אינה אלא באכילה ושתיה. זוהי גם עצה טובה למי שחפץ לשכנע את חבריו באיזה דבר - אל תעשה את זה כאשר הוא רעב! תדאג שהוא יאכל, שיהיה שבע, ואז ניתן יהיה לשכנעו.

הזדמנות פז

הורים המבינים זאת, ידעו לנצל את הזמן בו הילדים נמצאים בבית כדי להשפיע עליהם. בזמן שאתה מאכיל את הילד הקטן או הילדה הקטנה שלך, זהו הזמן הטוב ביותר ללמד אותו את יסודות האמונה. זמן האכילה הוא הזמן המתאים לעצב את דעותיהם והשקפותיהם. גם בנים או בנות גדולים, הסמוכים על שלחן אביהם, אפשר להשפיע עליהם וללמד יסודות לחיים. הם עדיין אינם כל כך עצמאיים, ולכן תוכל להשתמש בכלי הזה כדי ללמד אותם כיצד להתנהג, ובכך לעזור להם לחיות חיים מאושרים. אם תשכיל לנצל לשם כך את זמן האכילה - תראה הצלחה גדולה במעשי ידיך.

מצד שני, הזמן הזה של אכילה ושתייה הוא הזמן המסוכן ביותר, כי אין הסתה אלא באכילה ושתייה. זהו אחד מהלקחים שעם ישראל למד ממעשה קרח - להיזהר מהשכנוע והחנופה הבאים על ידי אכילה על שלחנו של אחר. היצר הרע, שרו של גיהנם, מחכה להכניס אותך לרשת שלו כי עכשיו אתה טרף קל; שיקול הדעת שלך אינו פועל באותה מידה, בחירתך החפשית אינה מתפקדת כל כך טוב כאשר אתה אוכל על שלחן אחרים, ושרו של גיהנם מחכה לראות מה אתה עומד לעשות. אם אתה נשען לאחר ומאפשר למילים של המארח להיכנס אל תוך שכלך יחד עם האוכל שלו, השר מתחיל "לחרוק עליך שינמו"!

חי - מת

נושא זה הינו חמור יותר ממה שאנחנו חושבים; אכילה על שלחנו של אדם אחר אינה סכנה רק בכך שיתכן ותיאלץ לנענע את ראשך בהסמכה כאשר המארח מדבר דברי גנאי אודות אחד מהגדולים. האמת היא שסכנה זו גדולה מספיק כדי לפחד ממנה - לפעמים ע"י הנהון קטן בראש, אדם יכול לקנות לעצמו חלק נכבד בגיהנם. אבל בעז"ה יתבאר עד כמה הנושא הזה הוא באמת גדול - למעשה זהו ענין של חיים ומוות!

הגמרא (ביצה לב, ב) מבארת שיש שלושה אנשים ש"חיייהם אינם חיים". אמנם הם נושמים, הולכים ומדברים, אבל זהו רק כלפי חוץ - כי באמת, מבחינה מסוימת, הם כבר לא חיים. הראשון הוא "מי שאשתו מושלת עליו". אדם זה אינו יכול לבצע שום מהלך מבלי לקבל את האישור של אשתו. היא "עומדת על גביו" ומסתכלת תמיד לראות מה הוא עושה. היא יודעת הכל על הכספים שלו. כאשר נערכת מגבית בבית הכנסת למען מטרה חשובה, הוא אינו יכול להשתתף בה משום ש"הבוס" לא נתן לו אישור. הוא עבד לאשתו - אלו אינם חיים!

השני ברשימה הוא "מי שיסורין מושלין בגופו" - אדם שעובר עליו סבל רב, והוא סובל עד כדי כך שהכאב שלו שולט עליו; הוא אינו יכול ללכת להיכן שהוא רוצה והוא גם לא יכול לעשות מה שהוא רוצה לעשות כי הוא סובל מכאבים כל הזמן. הוא לא מסוגל ללמוד כמו שצריך או להתפלל כמו שצריך. מה חבל עליו כי הוא עבד לסבלו, וחיייו אינם חיים.

והשלישי שחיייו אינם חיים הוא זה שאנחנו מדברים עליו כעת: "המצפה לשלחן חברו" אדם שארוחותיו תלויות באחרים. נתבונן נא - לאיש הזה אין אשה שנותנת לו פקודות, וגם לא יסורים הגורמים לו לסבל. החיים שלו יפים; הוא אוכל טוב והוא אפילו לא משלם עבור האוכל - הוא אוכל על שלחנו של משהו אחר. ובכל זאת חז"ל אומרים לנו שהוא איש מת.

אם שלושת אלו נקבצו יחד במימרא זו של חז"ל, חייב להיות מכנה משותף ביניהם. אם כך, עלינו להבין מהו הדבר שגורם לחייהם של שלושת אלו להיות מוגדרים כ"חיים שאינם באמת חיים"?

מהם "חיים"?

כדי לענות על שאלה זו, עלינו קודם כל להבין מה הפירוש "לחיות"? בשביל מה אנחנו נמצאים כאן בעולם הזה? אני יודע שתאמרו שהתכלית היא ללמוד תורה, לקיים מצוות ולעשות מעשי חסד, וזה נכון; אבל אלו הם הפרטים. כוונתי להגדרה הקולעת והמתמצתת - לשם מה אנחנו חיים?

והתשובה היא: בחירה חפשית! זהו הדבר היחיד שאנחנו יכולים באמת לקחת מהעולם הזה! קיבלנו מתנה - יש לנו היכולת לנהוג על פי תכתיבי של השכל - ואלו הם החיים האמיתיים. זה יקר יותר מכל נכס אחר, זוהי פנינה שאי אפשר להשוות אליה שום דבר - ולא תוכל למצוא כמותה בחנויות התכשיטים הטובות ביותר. בחירה היא המתנה הנדירה ביותר בבריאה, ובשביל זה אנו חיים - להיות חפשיים לבחור.

חירות אמיתית

כשמדברים על "חירות" באמריקה, אלו הם מילים ריקות, הם אינם מבינים מה זה אומר באמת. יש משפט מפורסם שנאמר ע"י אחד מה"אבות המייסדים" של ארה"ב: "תנו לי חירות או תנו לי מוות". דברים אלו נאמרו מכח אינסטינקט אמיתי הקיים באדם - יש באדם אינסטינקט, שאם הוא אינו חופשי, לא משתלם לו לחיות. אלא שהוא לא הבין את זה, הוא לא הבין מהי חירות. באמריקה חושבים ש"חירות" פירושה חופש כשלעצמו, חופש ללא כל מטרה, והם סבורים שזהו אידיאל - להיות חופשי לעשות מה שאנחנו רוצים! איזה "משיגאס"!

"חופש" הוא דבר בעל ערך רק מכיוון שאתה חופשי לבחור להיות עבד ה'. יש לך את החירות ליצור שכל של תורה - "ובחרת בחיים" (דברים ל, יט). מטרת החיים היא לממש את הבחירה החפשית שלנו. לשם כך הגענו לעולם הזה - בשביל להשתמש במתנה הנהדרת הזו ולנצל את הימים, השעות והדקות שלנו, בבחירה בין טוב לרע, ובין טוב לטוב יותר.

מתנה מוגבלת בזמן

מתנה זו תהיה ברשותנו לזמן מוגבל בלבד - תשעים או מאה שנה. אפילו אם משהו יזכה למאה ועשרים שנה - כאשר נעזוב את העולם הזה, נהיה בעולם הבא לנצח נצחים, ואנחנו נזכה למציאות מלאה אושר ושמחה, וכל סוגי ההנאה יהיו מוענקים לנו - אבל בחירה חפשית לא תהיה לנו. ואנחנו נתגעגע לזה. אנחנו נצטער על כך שאין לנו את הזכות לבחור בטוב.

משמעותם של דברים היא, שכל דבר שמפריע לבחירה החפשית שלך בעולם הזה, כל דבר שכוכל אותך - הוא סכנה גדולה ביותר, מכיוון שהוא גורם לך לאבד את המתנה היקרה ביותר שניתנה לך בחיך, שהיא מטרת החיים עצמם!

אשה שאינה מאפשרת לבעלה לעבוד את ה' - היא גוררת אותו לכל שמחה ואינה מאפשרת לו ללמוד בערב. או שדורשת ממנו לעבוד שעות נוספות כדי שיוכל לקנות לה שטיחים מפוארים. הוא אינו יכול לשלוח צ'ק לישיבה אלא אם כן היא חותמת על הצ'ק - אדם זה כבר אינו בחיים.

כמו כן, אדם הסובל יסורים הוא אדם כבול בשלשאות, כי הוא אינו יכול להפעיל את בחירתו החפשית כרצונו. כללו של דבר: כל דבר שמגביל את הבחירה החפשית שלך, זה כמו להגביל את חיך!

כבול לשלחנו של בעל הבית

זהו הטעם שגם המצפה לשלחנם של אחרים חיי אינם חיים - הוא מקבל טובות מאדם אחר, וממילא הוא אינו בן חורין לפעול על פי בחירתו החפשית. אתה כבול למארח שלו, ואם הבחירה שלך כבולה, זה כמו להיות מת. אמנם אדם זה אינו מת ממש, ישנם הרבה דברים טובים שהוא עדיין יכול לעשות: הוא יכול להתפלל טוב, ללמוד היטב, אבל הוא אינו אדם חפשי - הוא מסר את פנינת הבחירה שלו לאדם אחר, כי האוכל והשתיה שהוא מקבל מחבירו משעבדים את מוחו; הוא אינו יכול לומר אחרת מדעת המארח שלו, ובסופו של דבר האידיאליים של מארחו הופכים גם לאידיאליים שלו, וגם כאשר הוא לא נמצא בבית מארחו, הוא כבר לא יכול לחשוב באופן עצמאי. לא יתכן שאדם יהיה "נוטל" וישאר חפשי לבחור! זו טעות! ברגע שאדם לוקח מהשני, הוא נמכר לעבד, והופך למשועבד לנותן. הוא כבר אינו אותו אדם.

כבול למשכורת

למרבה הצער, אנו רואים דברים כאלו המתרחשים כל הזמן. אברכים צעירים, מלאים באידיאליזם, שמקבלים משרת רבנות בקהילה של אנשים חומריים, אנשים "עולם הזה ד'ק", לאחר זמן מה נהיים כמותם. כיצד נהיה דבר כזה, שהרב מקבל את המנטליות של ועד הקהילה? אל נא תחשבו שזו רק האווירה הכללית השוררת במקום - זה גם נכון, אבל יש כאן טעם הרבה יותר עמוק - הרב הצעיר אוכל משלחנם של הועד. הם אלו שקובעים את גובה המשכורת שלו, והאם יקבל העלאה בשנה הבאה, וממילא הוא נהיה משועבד אליהם.

צריכים לדעת, שכאשר קהילה משלמת לרב משכורת גבוהה, לא משנה עד כמה הוא ירא שמים, עד כמה הוא ישר, כעת הוא כבר לא כמו שהיה קודם לכן. כל העלאה שהוא מקבל - גורמת לו להיות נמוך יותר ויותר. ואם נשיא הקהילה נותן לו מתנה, לדוגמה מימון נסיעה חנם לארץ ישראל, אז הוא ממש "גמור"! הוא הפך כעת לעבד שפל, הוא

כבול בשלשלאות הכבדות ביותר, ושכלו כבר אינו יכול להתעלות מעל לרמה של ה"רבה" החדש שלו. במקום להיות משועבד לראש ישיבה שלו, הוא משועבד ל"בעלמאס" נחמד!

מכר את הבחירה

סופו של דבר הוא שהרב הצעיר הזה מאבד את בחירתו החפשית, וכל הדברים שהוא יאמר מעתה הם דיבורי סרק, כי הרי אף אדם אינו כפוי טובה עד כדי כך לתקוף את זה שהיטיב עמו. זה בלתי אפשרי! הוא היה מדבר נמרצות נגד הדברים שבני קהילתו עושים שלא כדין, הוא היה יוצא חוצץ כנגד נגד מי שצריך לצאת כנגדו, אבל כעת הוא כבר לא חפשי לפעול כרצונו. הוא כבר לא יפתח את פיו כי הוא מכר את הבחירה שלו עבור נזיד עדשים. וכל מי שחושב שהוא יכול להיות יוצא מן הכלל אינו אלא טועה - הוא מרותק וכבול לאידיאלים של אלו שמאכילים אותו.

אמנם, יש הבדל בין האדם הצעיר אותו אנו מתארים, שלא השכיל לספוג אל קרבו את ריח התורה במשך שנים רבות, לבין אברך מבוגר יותר, בשנות השלושים לחייו, שלמד בכולל במשך שנים ועלה ונתעלה בלימוד הש"ס ובעבודת המוסר, שהוא כבר מוגן יותר; הוא קשוח ועקשן. אולי הוא יוכל להימנע ממלכודות אלו - כולי האי ואולי - אולי הוא ימשיך לחיות, ימשיך לבחור בחיים!

וזה מה שקרה לאנשי קרח. הם היו אנשים טובים, אבל ברגע שהם נהנו מהעוגות שהגיש להם קרח, הם היו כבולים אליו ואל האידיאלים שלו. הם כבר לא יכלו לראות את גדולתו של משה, כי "בחנפי לעגי מעוג" - עוגות החנופה והלעג עשו את שלהם.

ארעא דרבנן

מי שמקבל מחבירו הרי הוא משתעבד אליו ומאבד את כח הבחירה שלו. עד כמה היסוד הזה הינו חשוב והכרחי לחיינו - נוכל ללמוד ממעשה המסופר בגמרא בקידושין (נט, א). בגמרא מסופר על רבי אבא קנה חלקת אדמה מסוימת, ולבסוף התברר לו שרב גידל כבר היה "מהפך" בקרקע זו [מחזור עליה לקנותה - רש"י], וממילא יש כאן את הדין "עני המהפך בחררה", ואסור לו לרבי אבא לרכוש את הקרקע. משנודע לו הדבר, ביקש רבי אבא לתת את הקרקע במתנה לרב גידל, אולם רב גידל לא רצה לקחת את הקרקע במתנה. וכך נשאר הדבר במשך שנים רבות - רבי אבא לא אבה להשתמש בקרקע משום שרב גידל היפך בה ונשא ונתן עם הבעלים לגבי קנייתה, ואילו רב גידל לא חפץ לקחת קרקע במתנה. מצב זה גרם שחלקת אדמה זו נקראה בשם חדש: "ארעא דרבנן" - קרקע החכמים.

חלקת אדמה זו נשארה במצבה ובשמה במשך דורות רבים, היא עמדה בשיממונה במרכז העיירה, ובכך היוותה מצבת זכרון לאותו מעשה שבגינה היא עומדת שוממה. אנשים היו מדברים על הארעא דרבנן הזה, ומספרים את סיפורו של הויכוח שניטש בין שני החכמים לגבי מי זכאי לקבל את הקרקע. זהו מסוג הויכוחים שאנחנו לא מכירים בימינו.

המעשה הזה דורש ביאור ופירוש, ולא נעסוק בזה במסגרת זו, אבל הנוגע לענייננו הוא שרב גידל שהיה עני המהפך בחררה, לא אבה לקבל את מתנתו של רבי אבא, על אף שידע שבין כה וכה רבי אבא לא ישתמש בקרקע, מכיון שהוא, רב גידל היפך בה, ואם כן נשאלת השאלה: למה לא? מדוע לא הסכים רב גידל לקבל במתנה את השדה אותה היה חפץ לקנות מלכתחילה? מה גרוע כל כך בלקבל מתנה?

מתנה מסוכנת

התשובה לשאלה זו נמצאת בדברי הגמרא עצמה. אומרת הגמרא שהטעם שרב גידל לא רצה לקבל את השדה במתנה הוא משום דכתיב (משלי טז, כז) "שונא מתנות יחיה". זוהי עצה טובה שנותן לנו שלמה המלך ע"ה: אם אתה רוצה לחיות - שנה מתנות. וכן אנו מוצאים בגמרא במסכת מגילה (כח, א), שכאשר בית הנשיא היו שולחים מתנות לר' אלעזר, הוא לא היה מקבל אותם, ומגיב: "לא ניחא לכו דאחיה [האם אין נח לכם שאחיה]?! דכתיב שונא מתנות יחיה".

הוא הוא היסוד שביארנו: חיים פירושו הכח לבחור בין טוב לרע, והמקבל מתנה - מכר בזה את בחירתו, והרי הוא הופך למשועבד לנותן המתנה.

בחור שעומד בפני בר המצוה שלו, או חתן וכלה העומדים להינשא - מן הסתם יהיה להם קצת לשמוע את הדברים הללו. אז נניח את דעתם בתירוץ כלשהוא, שלמעשה המתנות שהם מקבלים אינן מתנות, אלא פירעון חוב,

שהרי אלו שנותנים להם מתנות עושים זאת משום שהם קיבלו מתנות מהורי חתן השמחה בעבר, כך שזהו סוג של חוב.

אז יש לנו תירוץ, יש איזו הצדקה לכך, אולם אחרי ככלות הכל זהו רק תירוץ, כי יסוד גדול למדנו כאן, שהמקבל מתנה מחבירו הרי הוא משתעבד אליו ומאבד את הכח לבחור בכוחות עצמו, ולאבד פנינה יקרה זו של כח הבחירה, הרי זה כמו לוותר על החיים עצמם!

מונומנט היסטורי

עיקרון זה הוא חשוב כל כך, שמגיע לו להיזכר לעד על ידי מצבת זכרון. וזה מה שאכן קרה - ה"ארעא דרבנן" עמדה ריקה ושוממה. דורות של ילדים שאלו את הוריהם: "מה הסיפור עם הקרקע הזה?" והם היו מספרים את אשר סיפרו להם הוריהם, על שני החכמים שכל אחד מהם סירב להנות מהקרקע. "זו אינה סתם חלקת אדמה" היו אומרים ההורים, "הו זכרון לרב גידל שלא רצה לוותר על חייו על ידי קבלת מתנה". כולם היו מתארים כיצד לא רצה רב גידל לוותר ולו במעט על כח הבחירה שלו. הוא וויתר על אדמה יקרה זו רק כדי להישאר אדם חי - אדם שכח בחירתו שלמה ומלאה, אדם שאינו מאבד את הפנינה החביבה הזו בקלות.

כך היה בימים עברו - הורים לא סיפרו לילדיהם סיפורי מעשיות חסרי משמעות, הם סיפרו להם על ארעא דרבנן, על היסוד של "שונא מתנו יחיה", שמי שהוא "נוטל" הרי הוא בסכנה של איבוד עצמאותו; הוא מוותר על בחירתו החפשית, ופירוש הדבר הוא לוותר על חייו.

שלחן של צדיקים

אינני בא לומר שאי אפשר להתארח על שלחנו של אף אחד. ישנם הרבה צדיקים שהייתי מאוד שמח להתארח אצלם ולאכול על שלחנם, ובכך לשעבד את עצמי אליהם. מה טוב יותר מזה? הרי לשם מה אנו רוצים ששכלנו יהיה חפשי ובלתי משועבד? כדי לקבל שכל של תורה. אז אם אתה משתמש בבחירה שלך כדי לקחת את שכלך ולשעבד אותו לשכל יותר נעלה, למח שכל-כולו תורה - זהו הדבר הטוב ביותר! אין שום ספק בדבר! נאמר שהגאון ר' אהרן קוטלר זצ"ל היה מזמין אותנו אליו לסעודת השבת - צריך היה לתפוס הזדמנות זו בשתי ידים! בכך תהיה משועבד לטוב ביותר! שב שם ליד השלחן, וכל מה שהוא אומר, תהנהן בראשך ותאמר: "כן, כן!" במעמד זה אתה תבלע אל תוך קרבך את ההשקפות והדעות הטובות ביותר!

אבל בניתיים איננו מתארחים על שלחנם של צדיקים. אנחנו מתארחים על שלחן אחרים ואנחנו מקבלים ונוטלים עוד ועוד, ובזה אנו מוותרים על שכלנו לטובת אחרים, ומאבדים בכך את הפנינה היקרה ששמה בחירה חפשית.

שלחנה של אמריקה

וזה מביא אותנו לנושא העצוב של להיות אורחים על שלחנם של הגויים. להיות בגלות פירושו לסמוך על שלחן אחרים. אקדים ואבהיר נקודה חשובה: "גלות" אין פירושה רק אמריקה. מדינת ישראל היא גם כן גלות, ואין לטעות בזה כלל! לגיאוגרפיה אין שום משמעות בזה, ותל אביב אינה שונה במאומה מפריז וניו יורק. בניו יורק אנחנו אוכלים על שלחנם של ראש העיר והמושל, ובתל אביב אנו אוכלים בביתם של הציונים, וזה לא פחות גרוע. האמת היא שזה גרוע יותר.

בכל מקום בו אנו נמצאים, אנחנו האורחים והם המארחים. למרות שלא תחלום להיכנס אל תוך ביתו של שכנך הנכרי ולסעוד עמו את ארוחת הערב, למען האמת אנחנו סמוכים על שלחנם של נכרים. הם נותנים לנו מקום לחיות בו את חיינו. הם נותנים לנו חירות ועוד טובות הנאה. אנחנו מרוויחים על ידם את לחמנו - הם הקליינטים שלנו, ופירושם של דבר הוא שאנחנו סומכים עליהם.

אנחנו נהנים מהם בדרכים רבות. הם מסייעים את האוטובוסים, הם מביאים את ילדינו לתלמודי התורה ולבתי הספר, ואותנו לכוללים. אנחנו מקבלים מהם כל מיני הטבות ממשלתיות. אנחנו מוגנים על ידי החוק, והמשטרה תעמוד לצדנו בעת הצורך. אפילו אם המשטרה אינה עושה דבר, עצם נוכחותם מרתיעה חלק מהאנשים מלבצע פשעים, ואנחנו מרוויחים מכך.

אם חלילה פורצת שריפה - מי יהיה זה שיבא להציל את חיי היהודי? אלו הם הכבאים הגויים. הם יגיעו בכבאיות ויילחמו בלהבות, ויתכן אפילו שיחלצו יהודים מבנין בוער. אולי יהיה זה גוי שיבצע החיאה מוצלחת ויציל בכך את חייו של בן-ישראל.

זהו אומר שיש בינינו לבין הגויים רמה מסוימת של קירוב הדעת. לא יתכן אחרת. אני זוכר שפעם נחלץ לעזרתי שוטר גוי. היה לנו שכן שהחזיק ברשותו כלב גדול, והוא היה מאפשר לכלב להסתובב בחפשויות, ופעם אירע שהכלב נשך אותי. התקשרתי לתחנת המשטרה כדי להגיש תלונה, ובעליו של הכלב עמד שם וחירף וגידף אותי. שוטר גבה-קומה ממוצא אירי הגיע, ומיד עמד לצדי. הוא השתיק את בעל הכלב, ורשם את פרטיו. באותו רגע הרגשתי שהגוי הזה הוא המושיע שלי. מבחינה מסוימת, באותה שעה נמכרתי לו לעבד.

אנו סמוכים על שלחנם, וממילא אנחנו משתעבדים אליהם. הטובות שאנחנו מקבלים מהם, גורמות לנו לבלוע גם את הדעות שלהם, ואין דבר מסוכן יותר מאשר למכור את השכל שלך לגוי.

אזרחים נאמנים

אינני רוצה שתטעו ותחשבו שאינני אזרח נאמן! חלילה! בודאי שאנחנו אזרחים נאמנים למדינה בה אנו חיים. לימדונו חז"ל (ב"ק צב, ב) כי "בירא דשתי מנייה לא תשדי ביה קלא" - בור ששתי ממנו, אל תשליך בו גושי עפר. להיפך - צריך לעשות מה שאפשר כדי לשמור על הבור הזה. זהו יסוד שמלמדת אותנו הגמרא - שיש להביע הכרת הטוב גם כלפי חפץ דומם, ואם כן בודאי שיש לנו הכרת הטוב לאמריקה, ואנחנו נאמנים אליה.

אמריקה היא מדינה טובה, יהודים באו ממדינות בהם היו נתונים הם לרדיפות ולעינויים, ובמדינה זו הם קיבלו את כל הזכויות. כאשר המהגרים היהודים הגיעו לארצות הברית, הם נישקו את האדמה מרוב שמחה! ולא רק אלו שברחו מפניו של היטלר ימ"ש, גם אלו שהגיעו קודם לכן, אלו שברחו מהצאר הרוסי ואלו שבאו משאר מדינות אירופה - הם הגיעו למדינה שבה יש להם הזדמנויות שוות, והם נדמו מהחביבות שבה הם התקבלו על ידי בעלי הבית הגויים. אני הייתי באירופה במשך תקופה מסוימת שבה למדתי בישיבת סלבודקה, וכאשר שבתי לארה"ב, חשתי עוד יותר עד כמה זוהי מדינה מבורכת. אמריקה היא מתנה שניתנה לנו מאת ה'.

עוגה אמריקאית

אמריקה הינה ברכה גדולה מאוד; הדבר דומה לעוגה גדולה וטעימה - יש כל כך הרבה חופש, כל כך הרבה הזדמנויות להתפרנס, וכאשר נותנים לאדם עוגה טעימה שכזו, הוא צריך להעריך את מה שהוא מקבל. לכן צריכים אנו להכיר טובה לקב"ה על כך שנתן לנו מתנה זו. אולם איננו אוהבים את אמריקה, אלא את השי"ת שנתן לנו את אמריקה! ומי שהקב"ה נתן לו את אוסטרליה, צריך לאהוב את ה' שנתן לו את אוסטרליה.

כולנו צריכים להיות אסירי תודה לאמריקה. אבל זו לא אמריקה בעצמה שאנחנו מודים לה - מי היא בכלל אמריקה? הגוי הזה או הגוי הזה? אמריקה היא המתנה שנתן לנו הקב"ה, ואנחנו מביעים את הכרת הטוב שלנו על מתנה זו על ידי זה שאנחנו משתפים פעולה עם אמריקה ושומרים עליה עד כמה שניתן.

פת עכו"ם

אולם סוף כל סוף, אנחנו אוכלים את העוגה המתוקה הזו על שלחנם של הגויים. ראש העיר ניו יורק, רואה את עצמו כידידה של הקהילה היהודית [מה שאגב לא נכון, לא אכפת לו ממנו כלל, אלא שהוא חפץ שנצביע עבורו, ולכן הוא מציג את עצמו כידיד], הוא נותן כל מיני הטבות לישיבות ולעוד מטרות. מה יקרה אם עכשיו הוא יחפץ לחוקק חוקים כנגד התורה הקדושה? האם אנחנו נעז להילחם על הדברים הללו, או שמא נשתוק? התשובה ידועה - הוא קנה אותנו במעט כסף, ולכן הוא "האיש שלנו".

העובדה שאנחנו אוכלים את העוגה של הגויים, גורמת לנו לאבד את הבחירה החפשית. אנחנו מבטלים את רצוננו בפני רצונה של אמריקה. זה חטא להיות "אמריקאי"! היו אנשים טובים, אזרחים נאמנים, אבל אל תמכרו את עצמכם ותתנו ל"אמריקניזציה" - למנטליות ולדעות של אמריקה, להשתלט עליכם!

מתנה עצומה – נסיון עצום

אני נזכר במשפחות הראשונות שהחלו להגיע לאמריקה בתחילת המאה העשרים למינים. הייתי אז ילד קטן, אבל ראיתי מה קורה. יהודים הגיעו מעיירות קטנות באירופה בהן לא היתה מכונית אחת. המכוניות האמריקאיות דאז, למרות שלא היו מפוארות כל כך, הדהימו את היהודים שמימיהם לא ראו דבר כזה.

הם הגיעו לארה"ב וראו נורות חשמליות. הם מעולם לא ראו נורת חשמל עד אז! הם היו המומים! אני זוכר היטב את התפעלותם! אמנם אני נולדתי באמריקה, אבל גדלתי בחברתם של יהודים יוצאי אירופה, יהדות בולטימור היתה אז כמעט כולה מורכבת מיוצאי אירופה. הם היו "משוגעים" על אמריקה. הרחובות מלאים בחנויות! אפשר לקנות כאן הכל! הכל זמין! ובעיקר, כאן הם היו אנשים חפשיים – לפחות זה מה שהם חשבו; הם חשבו שהם חופשיים.

והחופש הזה, החופש לאכול על שלחנם של הגויים, היה הנסיון הגדול של יהודים אלו. עובדה זו גרמה להם לשעבד את דעתם לגוי הארץ, כי כאשר אתה מתיישב בבית של מישהו והוא מדבר אתך בזמן שאתה אוכל, ומטיף לך כל מיני דעות והשקפות – בסוף אתה בולע את דעותיו יחד עם האוכל שאתה אוכל. בתחילה, השכל שלך אומר "לא! לא!", לכל האידיאלים של אמריקה ושל תל אביב, אבל הגוף שלך אומר: "כן! כן!", ולאט לאט, השכל מתחיל גם כן להסכים לגוף.

זה מה שקרה לרבים מהיהודים בארצות הברית; הם הפסיקו לחשוב כמו יהודים כי הם בלעו את כל האידיאלים האמריקאים: ספורט, שוויון ועוד – יחד עם העוהה שהוגשה להם. העושר של אמריקה השפיע במידה רבה כל כך על האנשים הללו שבאו מהעיירות הקטנות באירופה, והם נשבו בקסמו. הם הגיעו ממדינות חקלאיות; מהתרבויות הנחשלות של פולין, גליציה וליטא. לא היה הרבה מה לאכול בשלחן של מזרח אירופה; לא היה חופש, לא היתה פרנסה, לא היה שוויון, ולכן כאשר הם הגיעו לכאן, הם היו כל כך המומים מהעוהה הטובה של אמריקה, שהם קרסו; כל העקרונות שלהם קרסו. הם שכחו את כל מה שהם למדו, ובלעו את האידיאלים של אמריקה יחד עם החירויות החדשות שהם קיבלו.

לא לאבד את הראש!

לאור כל האמור, אנחנו צריכים לשמור על עצמינו תמיד. כמובן שאנחנו אסירי תודה על האפשרות לשבת ליד שולחנה של אמריקה – בהחלט. אבל עובדה זו, שאנחנו אוכלים מהידים שלהם, מחייבת אותנו להיות ערניים במיוחד ולשמור על שכלנו תמיד. שלא נחיה כמו חיות שהולכות אחר האינסטינקטים שלהם.

זוהי הסכנה הגדולה של שלחן אחרים – יש מחיר אותו אנחנו משלמים על כך שאנחנו יושבים ליד שולחנם; אנחנו הופכים להיות משועבדים לרעיונות ולאידיאלים שלהם. אי אפשר להימלט מזה. אנחנו אוכלים את העוהה שלהם אבל אנו מאבדים את עצמאותנו. אנחנו צוחקים מהבדיחות שלהם ומאשרים את התנהגותם. במקום שקרר ידבר, נשיא ארה"ב, ראש העיר, העיתונים ושכנינו הגויים מדברים אתנו. ואנחנו בולעים הכל בגלל שאנחנו יושבים ליד השלחן שלהם.

עצמאות אמיתית

הצעד הראשון להחזרת החופש שלנו – החופש שלנו לחשוב בדרכי התורה; החופש שלנו לרכוש השקפות של תורה – זה להיות מודע לסכנה שבזויתור על הבחירה שלנו באמצעות נטילה מאחרים. עצם הידיעה הזו בכחה להגן עלינו. איננו רוצים להיות כמו עדת קרח שזויתרו על הבחירה שלהם, ובכך וזיתרו על העולם הבא שלהם. לא נוותר על השכל שלנו בגלל עוהה כזו או אחרת.

ובחרת בחיים! אנחנו רוצים לשמור על הבחירה החפשית שלנו **בשלמותה**, ולחיות רק על פי רצונו של השי"ת! ולכן, בכל מקום אליו אנחנו הולכים, בכל מקום שאנחנו אוכלים, בכל מקום בו אנחנו משיגים אושר, אנחנו זוכרים תמיד שהשכל שלנו – האידיאלים וההשקפות שלנו – מכורים רק לקב"ה. כל דבר טוב שאנחנו מקבלים בעולם הזה, נזכור תמיד שמי שנותן לנו את הטוב הזה הוא אך ורק השי"ת. נזכיר לעצמינו תמיד שכל מה שיש לנו הוא רק ממנו; אנחנו אוכלים ליד שולחנו ורק אליו אנחנו משועבדים!

שבת שלום ומבורך!

פרושים וביאורים על סדר התפילה

מתוך ספר תפלת אביגדור - פירוש התפילה מאת רבינו זצ"ל

עזרת אבותינו אתה הוא מעולם מגן ומושיע לבניהם אחריהם בכל דר ודר - פירוש עזרת, מושיע, מגן (עין לקמן בתחילת שמונה עשרה אצל מלך עוזר ומושיע ומגן). ואמר **אחריהם** (שהוא מיותר, כי כל הבנים באים אחרי האבות ולא לפנייהם) להגיד שבגלל **זכות** האבות זכו הבנים **אחריהם** בהגנה ובשועה. וכזה היה **בכל דר ודר**. וז"ל הרמב"ם (מורה נבוכים ג, מג) שזה גם כן הוא ממה שהתורה תלויה עליו, ר"ל שכל טוב שהטיב השם לנו וייטיב, הוא בזכות אברהם יצחק ויעקב אבותינו, מפני ששמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט.

ברום עולם מושבך - **ישב** מציין קביעות (כמו וישב בארץ מדין - שמות ב, טו), אתה קבוע תמיד במצב אשר נקרא **רום עולם**, דהיינו:

(א) שאתה רואה ויודע הכל, כמו שהיושב במקום רם רואה יותר משאר בני אדם.

(ב) שאתה גבור על הכל, כמו שהעומד במקום רם גובר על העומדים בשפל.

(ג) שאתה נעלם ונעלם מחמת רוממותך עד שאי אפשר לבני אדם (וגם למלאכים) להכירך, כמו שקשה לבני אדם העומדים בעמק לראות ולהכיר את העומד במקום רם.

אשרי איש שישמע למצותיך - אצל **מצוה** שייכת לשון **שמיעה** דהיינו הרצון לציית ולעשות.

ותורתך ודברך ישים על לבו - **לב** מציין המחשבה והרגש, ואלו שייכים אל **התורה**, המורה כאן (כאשר כבר כלל המעשים בתיבת **מצותיך**) על ידיעת התורה וההגיון בה, **ודברך** פירושו הנבואות, העצות וההבטחות כמו האזהרות של התוכחה והזיכרון והגדת העתידות בתורה ובנביאים. ואמר כאן **אשרי** איש, כי רק הוא מאושר, ואין ליקר או להחשיב כמאושר אף אדם אחר. מאושר רק מי שישמע לעשות המצוות **שלך** וישים על לבו התורה **שלך** והדבר **שלך**, כי אתה **ברום עולם מושבך ומשפטיך וצדקתך עד אפסי ארץ**, ושכרם בלי סוף, ואתה הוא **ראשון** וכו'.

התפקיד הזה של "תורתך ודברך ישים על לבו" הוא עיקר תפקיד היהודי, שאין מספיק לשמוע, או אפילו להבין, אלא צריך **לשים על לבו**, עם רצון חזק לקיימו. וז"ל רבינו יונה (שערי תשובה ב, יג) בעת אשר יהגה בתורת ה' ויקרא בדברי הנביאים והכתובים... **יחדד** לדבריהם **ויכין לבו** להטיב דרכיו ומעלליו, ויתרצה אל ה', כענין שנאמר (ישעיה סו, ב) ואל זה אביט אל עני ונכה רוח **וחדד** על דברי. כן כתוב בענין יאשיהו (מ"ב כב, יא) ויהי כשמוע המלך את דברי ספר התורה ויקרע את בגדיו, ובענין עזרא נאמר (נחמ"ח ח, ט) כי בוכים כל העם בשמעם את דברי התורה.

כמה מאושר הוא האדם שחי כן. התורה היא לו לתורת חיים, כל סיפורי התורה מורגשים אצלו, חיו מיוסדים על רוח התורה, ומקבל הוא את כל עושר התורה. אשרי האיש. וכשהם שומעים למצותיך ושמים תורתך ודברך על לבם הרי הם **עמך**, ואז:

אמת אתה הוא אדון לעמך - אין ישראל יתום או הפקר, אלא יש לו בעלים **ואדון** הדואג עליו ומשגיח עליו, כי הוא **עמך**. אמנם תנאי יש בדבר, כשהם נאמנים לתורתו אז הם **עמך**, [עם הוא שווה לעם].

ומלך גבור לריב ריבם - כאשר הריב הוא **ריבם** של ישראל עמך, אזי אתה הוא **המלך** המנהיג בחכמה את ענייניהם והגבור העושה למענם בגבורה, ואתה עושה ריבם כריבך, וכל הקמים על ישראל נחשבים כקמים עליך (מכילתא שמות טו, ז).

שאל איך ויגדך זקניך ויאמרו לך

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

איתא בגמרא (נדה ל, ב) שהעובר במעי אמו לומד את כל התורה כולה. האם

גם בת לומדת את כל התורה?

תשובה:

התשובה היא, שמלמדים אותה את כל התורה של בת. בנות אמנם אינן לומדות את כל פרטי הדינים שאינם למעשה עבורן, אבל הדברים שעל כל בת לדעת הם אינסופיים. עליה לדעת את תורת המדות הטובות, זהו נושא אדיר! התורה של אמונה ודעת את ה' הוא נושא שאין לו סוף!

בברכת יוצר אור, אנחנו מתארים כיצד המלאכים "תמיד מספרים כבוד קל" - הם אף פעם אינם מסיימים לספר בשבחו של הקב"ה. המלאכים הינם בעלי דעת גדולה ורחבה מאוד - ברגע אחד הם יכולים לקלוט את מה שאנחנו לא נספיק להבין במשך כל חיינו, ואף על פי כן, הם ממשיכים לספר ולתאר את כבודו וגדולתו של השי"ת. השבחים אף פעם אינם נגמרים להם! זהו נושא שכולם צריכים ללמוד, ואפשר להמשיך וללמוד אותו במשך כל החיים!

עלינו לדעת - אנשים ונשים כאחד, שאחד התפקידים המרכזיים והחשובים בחיינו הוא להכיר במציאות השי"ת. ויש כל כך הרבה מה ללמוד בענין הזה! וכידוע כך אמר הגר"א לבנותיו, שעליהן ללמוד תמיד ספיר מוסר - כל ספרי המוסר זמינים לנשים ג"כ.

אם אשה לומדת את כל הנושאים הללו, היא משלימה את נפשה ונחשבת כמו גדול הדור. היא למדה את התורה השייכת לה, והצליחה בכך. אם כן, בודאי שגם בנות לומדות תורה במעי אמן ממש כמו הבנים, אלא שכל אחד לומד את התורה אותה הוא נצטווה ללמוד.

מדור זה נתרם לע"נ:

להנצחות 076-599-4020